

POSTANOWIENIE

Dnia 16 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie dotyczącej prokurator X.Y., po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej 16 grudnia 2024 r., na posiedzeniu bez udziału stron, wniosku adw. K. F. - obrońcy prokurator X.Y., o wyłączenie SSN Elżbiety Karskiej od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 79/24,
na podstawie art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k., art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k.

postanowił:

nie uwzględnić wniosku adw. K. F. o wyłączenie SSN Elżbiety Karskiej od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 79/24.

UZASADNIENIE

Pismem z 15 listopada 2024 r. obrońca prokurator X.Y.- adw. K. F., wniósł na podstawie „art. 40 § 1 ust. 1 k.p.k.” oraz art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej w zw. z art. 6 ust. 1 i art. 13 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności o wyłączenie SSN Elżbiety Karskiej od rozpoznania wniosku z 17 października 2024 r. o stwierdzenie braku spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez sędziego SN Marka Dobrowolskiego - z uwagi na zaistnienie okoliczności skutkujących jej wyłączeniem z mocy prawa oraz okoliczności mogących wywołać uzasadnione wątpliwości co do jej bezstronności.

W uzasadnieniu adw. K. F. wskazał, że złożenie wniosku o wyłączenie sędzi SN Elżbiety Karskiej jest uzasadnione z uwagi na okoliczności jej powołania przy

udziale organu ukształtowanego ustawą o KRS z 2017 r. Okoliczność ta, ze względu na treść uchwały składu połączonych Izb: Izby Cywilnej, Karnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 oraz treść uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, stanowi w jego ocenie samodzielnią i wystarczającą podstawę uzasadniającą wyłączenie Sędziego od orzekania w sprawie I ZB 79/24.

Wnioskodawca nadmienił, że w świetle standardów międzynarodowych organ ukształtowany ustawą o KRS z 2017 r. nie spełnia niezbędnych wymogów bezstronności i niezawisłości, a kwestie te zostały potwierdzone zarówno w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, jak również Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Adw. K. F. podniósł, że udział organu ukształtowanego ustawą o KRS z 2017 r. w procesie nominacji SSN Elżbiety Karskiej na urząd Sędziego Sądu Najwyższego stanowi podstawę do stwierdzenia istnienia uzasadnionych wątpliwości odnośnie do jej bezstronności w wymiarze zewnętrznym, co winno skutkować jej wyłączeniem od orzekania w sprawie. Proces nominacji sędzi SN Elżbiety Karskiej na urząd Sędziego Sądu Najwyższego obciążony został, w ocenie wnioskodawcy, systemowymi wadami i nieprawidłowościami, podważającymi istotę prawa do rozpatrzenia sprawy przez niezależny i niezawisły sąd ustanowiony ustawą.

W konsekwencji, wzięcie przez sędzię Elżbietę Karską udziału w konkursie na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego i przyjęcie nominacji, mimo istotnych i publicznie znanych wątpliwości dotyczących niezależności w wymiarze zewnętrznym sędziów powołanych z udziałem organu ukształtowanego ustawą o KRS z 2017 r. - pomimo kolejnych orzeczeń sądów krajowych i międzynarodowych, z których wynikało, że orzekanie przez osoby, w których powołaniu na urząd brał udział organ powołany ustawą o KRS z 2017 r., naruszało w ocenie wnioskodawcy gwarancje rozpatrzenia sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd powołany na mocy ustawy i skutkowało powstaniem uzasadnionych wątpliwości co do bezstronności sędzi SN Elżbiety Karskiej

Ponadto, w ocenie wnioskodawcy, okoliczności uzasadniające wniosek o stwierdzenie braku spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez

sędziego SN Marka Dobrowolskiego, który ma zostać rozpoznany przez Sąd Najwyższy w składzie - *inter alia* - sędzi Elżbiety Karskiej, odnoszą się bezpośrednio do tej sędzi. Rozpoznając wniosek o stwierdzenie braku spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez sędziego SN Marka Dobrowolskiego, sędzia SN Elżbieta Karska oceniałaby prawidłowość powołania na urząd sędziego w procedurze nominacyjnej, w której sama uczestniczyła, co z kolei stałoby w oczywistej sprzeczności z zasadą *nemo iudex in causa sua*.

Obrońca prokurator X.Y. nadmienił, że strukturalna wadliwość Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych - a tym samym również nieprawidłowość składów z udziałem osób powołanych do tej Izby - została potwierdzona także przez TSUE (Wielką Izbę) w wyroku z 21 grudnia 2023 r., w sprawie C-718/21 oraz wyroku ETPC z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie Wałęsa p-ko Polsce (skarga nr 50849/21). W wyrokach tych orzeczono, że Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych nie spełnia wymogów niezależności i bezstronności wymaganych na mocy Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Swój sprzeciw wobec funkcjonowania Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych podnieśli sędziowie orzekający w Izbie Karnej Sądu Najwyższego – m. in.: SSN Włodzimierz Wróbel, SSN Jarosław Matras, SSN Paweł Wiliński oraz SSN Andrzej Stępka, którzy w oświadczeniu z 20 grudnia 2023 r. wezwali do niezwłocznego zawieszenia działalności tego utworzonego przy Sądzie Najwyższym sądu specjalnego.

Podsumowując wnioskodawca stwierdził, że wzięcie przez SSN Elżbietę Karską udziału w konkursie na stanowisko Sędziego Sądu Najwyższego, a dalej przyjęcie nominacji, przystąpienie do wykonywania zadań w Sądzie Najwyższym, ich kontynuowanie, pomimo kolejnych orzeczeń sądów krajowych i międzynarodowych potwierdzających, że orzekanie przez osoby, w których powołaniu na urząd sędziego Sądu Najwyższego brał udział organ ukształtowany ustawą o KRS z 2017 r. narusza gwarancje rozpatrzenia sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd powołany na mocy ustawy - prowadzi do powstania uzasadnionych wątpliwości co do bezstronności sędzi SN Elżbiety Karskiej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o wyłączenie sędzi Sądu Najwyższego Elżbiety Karskiej nie jest zasadny.

Wątpliwości co do bezstronności sędzi, wyznaczonej do składu orzekającego, w przedmiocie rozpoznania wniosku o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności SSN Marka Dobrowolskiego (I ZB 79/24), wnioskodawca upatrywał w okoliczności powołania SSN Elżbiety Karskiej na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na wniosek KRS nieposiadającej przymiotu niezależności, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3) oraz zasiadaniu przez sędzię w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego, która nie spełnia wymogów niezależności, niezawisłości i bezstronności oraz sądu ustanowionego ustawą.

W tym miejscu należy przypomnieć, że ustawa stanowi, iż *„Niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez Sąd Najwyższy lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości”* – art. 29 § 3 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. Natomiast art. 29 § 4 cytowanej ustawy stanowi, że: *„okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności”*.

Wnioskodawca nie przywołał innej argumentacji, pozwalającej na jej ocenę przez Sąd w kontekście przepisu art. 41 § 1 k.p.k., który stanowi, że: *„sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie”*.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 23 stycznia 2022 r., sygn. P 10/19, orzekł:

1. Art. 49 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.) w zakresie, w jakim za przesłankę mogącą wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie uznaje jakąkolwiek okoliczność odnoszącą się do procedury powoływania tego sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa do pełnienia urzędu, jest niezgodny z: a) art. 45 ust. 1

Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, b) art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji.

2. Art. 31 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1904) w związku z art. 49 § 1 ustawy z 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego w zakresie, w jakim za przesłankę wyłączenia sędziego z orzekania uznaje okoliczność, że obwieszczenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wolnych stanowiskach sędziego w Sądzie Najwyższym, na podstawie którego rozpoczyna się proces nominacyjny sędziów, stanowi akt wymagający dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów (kontrasygnaty), a konsekwencją jego braku jest wątpliwość co do bezstronności sędziego powołanego do pełnienia urzędu w procedurze nominacyjnej rozpoczętej takim obwieszczeniem, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 144 ust. 2 oraz art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji.

3. Art. 1 w związku z art. 82 § 1 i art. 86, art. 87, art. 88 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym w zakresie, w jakim stanowi normatywną podstawę rozstrzygania przez Sąd Najwyższy o statusie osoby powołanej do sprawowania urzędu na stanowisku sędziego, w tym sędziego Sądu Najwyższego, i wynikających z tego uprawnieniach takiego sędziego oraz związanej z tym statusem skuteczności czynności sądu dokonanej z udziałem tej osoby, jest niezgodny z art. 2 w związku z art. 10, art. 144 ust. 3 pkt 17 i art. 183 ust. 1 i 2 Konstytucji.

Wprawdzie wyrok Trybunału dotyczy art. 49 k.p.c., jednak pozwala stwierdzić, że przedstawiona w nim wykładnia prawa rozciąga się również na problem stosowania art. 41 § 1 k.p.k. ze względu na zbieżną podstawę oceny dopuszczalności wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy na wniosek (*iudex suspectus*).

Wskazać również należy na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 2 czerwca 2020 r., sygn. akt P 13/19, w którym orzeczono, że:

Art. 49 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.) w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu podniesienia okoliczności wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na

wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, jest niezgodny z art. 179 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Oznacza to, że ustrój i postępowanie przed sądami należą do ustawodawcy – art. 176 ust. 2 Konstytucji RP. W tym zakresie decyduje zatem ustawa i polskie prawo (zob. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 14 lipca 2021 r., P 7/20, z 7 października 2021 r., K 3/21, z 24 listopada 2021 r., K 6/21, z 10 marca 2022 r., K 7/21, z 11 grudnia 2023 r., Kp 1/23).

Konsekwentnie nie spełnia się też podstawa wyłączenia z art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k., powołana we wniosku, jako że uchwała Sądu Najwyższego nie ma rangi ustawy, co oznacza tym bardziej, że nie może być z nią sprzeczna. Dlatego nie jest zasadne żądanie wyłączenia sędzi SN Elżbiety Karskiej z mocy.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji.

ł.n

[a.ł]